

เอกสารชี้แจงยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก และยาเม็ดเสริมธาตุเหล็กของ รพ.อุตรดิตถ์

อ้างถึงหนังสือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุตรดิตถ์ ที่ อต ๐๐๓๒.๐๐๓.๔ /๖๑๑๒ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เรื่อง ขอความร่วมมือให้ยาน้ำเสริมธาตุเหล็กสัปดาห์ละครั้งแก่เด็กปฐม (๖เดือน-๕ปี) และให้ยาเม็ดเสริมธาตุเหล็ก สัปดาห์ละครั้ง แก่เด็กวัยเรียน(๖-๑๒ปี)

...ในการนี้ กระทรวงสาธารณสุข ขอความร่วมมือให้สนับสนุนการจ่ายยาน้ำเสริมธาตุเหล็กสัปดาห์ละครั้งแก่เด็กปฐม (๖เดือน-๕ปี) และให้ยาเม็ดเสริมธาตุเหล็กสัปดาห์ละครั้ง แก่เด็กวัยเรียน(๖-๑๒ปี) เพื่อให้การดำเนินการควบคุมและป้องกัน โลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กในกลุ่มเสี่ยงมีผลต่อเนื่องในระยะยาว

แนวทางการเสริมธาตุเหล็กสำหรับเด็กปฐมวัยและเด็กนักเรียน

กลุ่มเด็กปฐมวัย (อายุ ๖ เดือน – ๕ ปี)

- อายุ ๖ เดือน – ๒ ปี จ่ายยาน้ำเสริมธาตุเหล็กที่มีปริมาณ element iron 12.5 มิลลิกรัม สัปดาห์ละครั้ง
- อายุ ๒ – ๕ ปี จ่ายยาน้ำเสริมธาตุเหล็กที่มีปริมาณ element iron 25 มิลลิกรัม สัปดาห์ละครั้ง

กลุ่มเด็กนักเรียน (อายุ ๖-๑๒ ปี) จ่ายยาเม็ดเสริมธาตุเหล็กที่มีปริมาณ elemental iron ๖๐ มิลลิกรัม สัปดาห์ละครั้ง

หมายเหตุ : ขนาดของการให้ธาตุเหล็กสัปดาห์ละครั้งนี้ เพื่อการป้องกันโรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก ในกรณีตรวจพบว่า มีภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กแล้ว จะต้องปรับเป็นการให้วันละครั้งหรือมากกว่า เพื่อการรักษา ตามคำแนะนำของแพทย์

รายชื่อยาน้ำและยาเม็ดเสริมธาตุเหล็กที่มีในโรงพยาบาลอุตรดิตถ์

กลุ่มยาเสริมธาตุเหล็ก	ยี่ห้อ (รูปแบบ)	บริษัท	Elemental Iron
ยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก	Pediron (Oral drop)	ST Pharma	15 มิลลิกรัมต่อ 0.6 ซี.ซี.
ยาเม็ดเสริมธาตุเหล็ก	I-IRON-F (Tab) → Ferrous Fumarate 200 mg	Patar Lab	66 มิลลิกรัมต่อเม็ด

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ หรือ ศูนย์สาธารณสุขเขตเมือง สามารถเบิกยาน้ำและยาเม็ดเสริมธาตุเหล็กจากคลังยา โรงพยาบาลอุตรดิตถ์ เพื่อนำไปดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขได้แล้ว

หมายเหตุ ยาเม็ดธาตุเหล็กยี่ห้อ I-IRON-F ของบริษัท Patar Lab ที่ให้ Elemental Iron ถึง 66 มิลลิกรัมต่อเม็ดยานั้น สามารถให้เด็กนักเรียนอายุ ๖-๑๒ ปี ครั้งละ ๑ เม็ดต่อสัปดาห์ได้เลย

จากการตรวจสอบเอกสารวิชาการพบว่า การให้ Elemental Iron เพื่อป้องกันโรคโลหิตจางในเด็ก ใช้ขนาด 1-2 มิลลิกรัม/กิโลกรัม/วัน

ตัวอย่างเด็กที่มีอายุ 6-12 ปี จะมีน้ำหนักมาตรฐานอยู่ระหว่าง 16-50 กิโลกรัมโดยเฉลี่ย หากเด็ก ก น้ำหนัก 16 กิโลกรัมจะต้องรับประทาน Elemental Iron วันละ 32 มิลลิกรัม (7 วัน = 224 มิลลิกรัม) ส่วนเด็ก ข มีน้ำหนัก 50 กิโลกรัม จะต้องรับประทาน Elemental Iron วันละ 100 มิลลิกรัม (7 วัน = 700 มิลลิกรัม) แต่กระทรวงสาธารณสุข (ได้ข้อมูลจากการวิจัยเรื่อง การเสริมยาเม็ดธาตุเหล็ก อาหารกลางวันที่ถูกดัดด้วยธาตุเหล็ก และการให้โภชนาการ-สุขศึกษา ในเด็กวัยเรียน อายุ 6-14 ปี ใน ต.นาพญา อ.หลังสวน จ.ชุมพร โดย อุทุมพร สิทธิสิงห์, อรุณข กุลบุลย์, ดวงฤดี บุชยวิทย์, วารุณี พะลัง สังกัด กองโภชนาการ กรมอนามัย , ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 11 นครศรีธรรมราช และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอหลังสวน ชุมพร 3) ให้เด็กอายุ 6-12 ปีรับประทาน Elemental Iron อาทิตย์ละ 60 มิลลิกรัม ก็จะได้ขนาดไม่เกินตามที่ระบุไว้ในเอกสารวิชาการ

กรณีที่ไม่มียาน้ำวิตามินผสมธาตุเหล็ก (Nutroplex)

๑. สามารถให้ยาน้ำธาตุเหล็กชนิดหยดได้เดี่ยว ๆ ด้วยวิธีการดังนี้ ควรหยอดยาน้ำธาตุเหล็กไปด้านหลังลิ้นเพื่อไม่ให้ติดเป็นคราบดำที่ฟัน หรือผสมกับน้ำหรือน้ำผลไม้และดูดด้วยหลอดดูดเพื่อไม่ให้ยาสัมผัสฟัน เด็กจะมีอาการเป็นสีดำ ซึ่งเป็นสีของยาธาตุเหล็กที่เหลือจากการดูดซึม อาจมีอาการคลื่นไส้ ปวดท้อง ดังนั้นควรกินยาน้ำหลังอาหาร เพื่อลดอาการข้างเคียงดังกล่าว และบางคนอาจมีท้องผูก...(แหล่งที่มาของข้อมูล : ศาสตราจารย์ แพทย์หญิง อรุณี เจตศรีสุภาพ. โลหิตจางจากขาดธาตุเหล็ก (Iron deficiency anemia).<http://haamor.com/th/%E0%B9%82%E0%B8%A5%E0%B8%AB%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%88%E0%B8%B2%E0%B8%87/>)
๒. การกินยาเม็ดเสริมธาตุเหล็ก ต้องกินเวลาท้องว่างจึงจะให้ผลดีที่สุด แต่ถ้ากินยาเวลาท้องว่างแล้วเกิดอาการไม่สบายท้อง ก็ให้กินยาพร้อมอาหารหรือหลังอาหารทันที แนะนำผู้ป่วยที่ทานยาเสริมธาตุเหล็กกว่าจะทำให้มีอาการสีดำได้ แต่ถ้ามีอาการเป็นสีดำเหมือนยางมะตอย อาจแสดงว่ามีการตกเลือดในกระเพาะอาหารหรือลำไส้ได้ ถ้ามีอาการเช่นนี้ให้รีบปรึกษาแพทย์ แนะนำผู้ป่วยไม่ให้เคี้ยวหรือขบเม็ดยาเพราะจะทำให้ฟันติดสีได้
๓. กรณีจะให้ยาน้ำเสริมธาตุเหล็กร่วมกับยาน้ำวิตามินรวม (MTV syrup) ไม่มีหลักฐานวิชาการยืนยันว่า การหยดยาน้ำธาตุเหล็กลงไปในช่วงที่ยาน้ำวิตามินรวมที่ผสมน้ำแล้ว สามารถเก็บไว้ได้นานเท่าไร หรือไม่เกิดอันตรปฏิบัติต่อกัน ดังนั้น หากจะให้ร่วมกัน ควรใช้วิธีเทยาน้ำวิตามินใช้ช้อนชาก่อนแล้วค่อยหยดยาน้ำเสริมธาตุเหล็กลงไปในช่วงตามปริมาณที่กำหนด เป็นครั้ง ๆ ไป หลายคนอาจมีคำถามว่า แล้วทำไม Nutroplex ถึงผสมกันระหว่างวิตามินรวมกับธาตุเหล็กได้ เนื่องจากสูตรของ Nutroplex เตรียมมาเฉพาะมิให้ธาตุเหล็กทำปฏิกิริยากับวิตามินหรือสารอื่น ๆ ภายในขวดเดียวกัน แต่ MTV เตรียมเป็นอีกสูตรหนึ่ง ดังนั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการให้ยาน้ำเสริมธาตุเหล็กและวิตามิน ควรปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง : Lacy CF, Armstrong LL, Goldman MP, Lance LL. Drug information handbook international. 20th ed. Ohio: Lexi-COMP INC; 2006: 666. (Ferrous Fumarate)